

#POZDRAJ BÓH ČASOPÍS EVANGELSKÍCH SERBOW

7. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, julij 1985

Létník 35

Hrono za julij:

Kóždy z was budź teje

mysle, kaž běše tež

Jézus Chrystus.

Fil. 2, 5

Kelko ludži, kelko křesánských zhromadzenstwów, kelko politiskich stronow a kelko druhich zhromadzenstwów powoluje so na křesánswo a z tym na toho, po kotrymž su wone pomjenowane — na Chrystusa! Sto pak je Jézus Chrystus woprawdze chcył, k čemu bě won źiwy, kotreje mydle won běše? Zda so, jako by bylo čežko, to zwěšćic. Štož pak Swjate pismo bjez předsudkow čita, tón može chetro jasne spožnać, kotreje mydle Jézus Chrystus běše.

Naše hrono je zawodne słowo za wulkim hymnus, kemšacy spěw abo kěrluš, kotrež rěci wo wuznamje našeho knjeza Jézu Chrysta. W tutym spěwie rěci so wo tym, zo je Jézus swoju krasnosć pola Wóteca w njebjesach wopuščil a so ponižil, haj, zo je so z wotročkom stał, z njevolníkom.

Naš serbski přeložk nima po słowje za myslenje japoštała Pawola typisku formulu, kotař w tutym hronje poprawom steji. Ekumeniski přeložk na příklad rěka: „Budźce mjez sobu tak zmysleni, kaž wotpowěduje to žiwjenju w **Jézusu Chrystusu!**“ a biskop Wilckens ma w swojim přeložku: „Hladajće so, zo wotpowěduje waše wobchadženje mjez sobu tomu, štož je w Chrystusu Jézusu (so pokazało).“

Tuto „w Chrystusu Jézusu“ je formula, kotrež wuživa Pawoł, zo by z njej cylu woprawdžitostě wumóženja, spomóženja za tych křesáncow předstajił, kiž su so z Jézusowym wosudem zwiazali. Wilckens praji w swojim přeložku jako rozjasnenje, zo je wuznam našeho hrona tónle: Hdźež su křesčenjo jako křesčenjo źiwi, to rěka, hdźež dadža woni Jézusowej luboſci městno, tam žada so tajke zadžerženje, kajkež wotpowěduje luboſci k blišemu bjez wuměnjenja. To je rěč bohosłowca, ale myslu sej, zo to tola wšitcy rozumimy.

Jézusowa mysl hodži so po jasnym wuprajenu Noweho zakonja z jednym słowem zwuraznić — luboſ! To klinči jednorje a je tola komplikowane. Příklad jałmožny nam to pokazuje. Tež w Swjatym pismje so wone chwali. Žada pak so, zo njesmě lěwica wěđeć, što prawica čini. Kak husto je so w cyrkwiwjach hižo tute jasne předpismo přestupilo. Myslu na wozjewjenje mjenow „dobroćelov“. W našim času přestupuju tutu kaznju husto či, kiž chcedža solidaritne dary jenož potom dać, hdyž je takrjec na kóždym pakčiku cyrkwiwski křiž — čerwjeny jim njedosaħa.

Ale jałmožna je za wše časy jenož pomhała, wobstejace njesprawne struktury zdžeržeć, z tym zo je najhōrše ško-

Rašynska cyrkej

dy złahodniła a tak hrožacej njespokojnosći, kotař by mohla do rewolucije wjeść, zadižewala. Woprawdžita pomoc a woprawdžite jednanje w zmysle luboſće k blišemu by byla runje tuta rewolucija, kotař wotstroni pomery, kotrež přeco zaso znowa bědu a nuzu přinjesu. To je tež zakladna mysl teologije wuswobodženja, wo kotrež so džensa telko rěci. Ludžo w tak mjenowanym třecím swěće trjebaja husto najprjedy jałmožnu, zo bychu jutře hišće źiwi byli. Jeli pak chcemy, zo budžeja woni tež zajutřišim hišće źiwi, a to w sprawnosći, potom dyrbimy podpěrać wšo to, štož wotstrony w jich krajach njesprawne struktury, z kotrymž so tute ludy wuklukuja.

Jézusoweje mysl być rěka, luboſci wšudże městno dać, wšudże sprawnosći dobyć dać, wšudże tajke pomery stworić pomhać, zo móžeja ludžo mjez sobu derje źiwi być, zo móžeja „w Chrystusu Jézusu“ źiwi być.

To rěka džensa husto, přečiwo nahladam wjetšiny ludži być, kotař mysla jenož na swoje lěpšiny, na materialne deřjemče, tež hdyž so mjenują křesčenjo. Jézus bě ponižny, won bě lahodny, won pomhaše druhim, won woprowaše žiwjenje za druhich, won njezasudži ani žonske, kotrychž wina bě dopokazana — što z nas je tajkeje myslē?

Znata bohosłowča našeho časa je wo Jézusu prajila, zo je wona přeswědčena, zo bě Jézus woprawdze zbožowny člo-

wjek. Myslu sej, zo won to woprawdze běše a zo su tež či woprawdze zbožowni, kotař su woprawdze jeho mydle. W serbščinje matej słowie „zbožowny“ a „zbožny“ samsny zdónk: Ludžo, kiž su Jézusoweje mydle, su prawje zbožowni a zbožni ludžo!

Cyril Pjech

Woltar Rašynskeje cyrkwe

Rozmołwa ze sotru Friedu Wjelic

(pokročowanje)

Njejsće směla wjace do Chiny jěć. Što sée w dalších létach činiła?

F. W.: Prošachu mje, zo bych jézdžila a před přečelemi misionstwa přednošovala a swětłowobrazy pokazovala wo žiwenju w Chinje. Bé mi, kaž bych w swoimaj rukomaj džeržala mortwe džéco, kotrež z cyłeje wutroby lubuju. Cežke myslę mje čwělowachu. Tehdy hišće njewědžach, zo Böh mje na takje waňštu přihotuje na nowy nadawk.

Tutón nowy nadawk sée namakała w klinice Hohemark pola Frankfurta. Wjeli lét sée tam byla nawjedowaca sotra. Bé to za was wulke přestajenie?

F. W.: Poprawom mějach tam jenož na někotretydzieńe nawjedowaca sotru zastupovać. Z někotrych týdenjow bu 21 lét. Spočatnje nochcých. Spytach wšitko, zo bych znova směla do wonkowného misionstwa. Nadžíjach so přeco hišće, hdyz hižo nic w Chinje, tak tola znajmjeřna w Taiwanje nowe dželo namakać. Tola raznje mje wotpokazachu, njeběch strowa dosć za dželo w horcích krajach. Stožkuli tež spytach (jéđzech na kuru, dach so lěkwoać), wuslědk wosta samsny: Ně. A spóznach, zo sej njesměničo wunuzować. W tutym cěmny času nawuknych z Bohom rěčeć a wšitko jemu přewostajić. A tak lěpje spóznach zrowastanjenego Knjeza jako toho, kotryž po člowjeskim wašnju z nami čerpi a po Božim wašnju planuje a skutkuje. Jego puće su dospołne, tež hdyz jeho njerozumimy. A po času napjelni mje nowa radosć, w jeho wšehomocné ruce być schowana.

Sée w tutym času nešto wosebite nazhoniła, štož je was přihotowało na wašu doholētnu službu w klinice?

F. W.: Wosebje prěnje lěta běchu za mnje nowa žiwjenska šula. Dokelž to, štož k nowemu nadawkej trjebach — lubosć a sčerpnosć — mi wobojie njebě přinarodžene. Tola sym nazhoniła: Hdyz Böh nam nadawk da, dari wón nam tež mocy a kmanosće k tomu. Dopominam so hišće na wažne dožiwenje:

Cežko depresiwnje chora příndže wšednje w swojej wulkej nuzy ke mni a prošeće mje, zo bych so z njej modliła. Widzach jeje strach a běch tež zwolniwa, jeje prostwu spjelnić, ale njemějach žanu lubosć k njej. Nadabo začuwach prašenje Boha. Sym ja wopravdze zwolniwa, čežu tamneho člowjeka njesć? A wjace hišće: z nim čerpić a jeho lubować, kaž Jezus jeho lubuje? Běch so přez mje samu tak wustróžila, zo namjetowach chorej, zo by so hišće wuchodzowała a pozdžišo zaso ke mni přišla. Wužich tutón čas, zo bych so Bohej a tutomu dželu cyle do služby dała. Wot tutoho wokomika sem začuwach hľuboku lubosć, kajkuž ju hač dotal za chorych ženje měla njeběch. Widzach tuthyč čerpacych z nowymaj wočomaj. Jako so chora z wuchodzowanja wróci, bě so po wšem zdaču tež wnej nešto přeměnilo. Někto běch spóznała, zo modlitwa bjez lubosće ničo njedokonja, zo pak modlitwa z lubosće dživi skutkować zamóže.

Po tutym dožiwenju bě klinika Hohemark za mnje nowe misionske dželo.

Sotra Frieda, sée někto hižo šešć lét na wuměnku. Što to za was je?

F. W.: Ja kóždy džen přiwuknu. A spodžiwnie, Böh nas ženje ze swojeje šule njepušći. Jako bě mje před lětom

Boža ručka zajala, myslach sej, zo je džen přišol, na kotrymž směm swojeho Knjeza wuhladać. Wón pak je mje hišće raz wróco pôštał. Někto mam wjeli chwile, z nim rěčeć a wo wšem rozmyslować. A dyrbju prajíć: Bohatstwo mojeho žiwenja je jeničce Jezus Chrystus, mój Knjez a mój Böh. Wědomje a wjesoła du jemu naprěco, dokelž wém: Nahrjeňše hišće příndže!

kônc

Mudrosć starych Serbow

Njeh so dže,
kaž to chce,
jeno zo so klepoce.

Hdy drje je što komu tole žortniwe swojo prají?

Snano takle:

Staraj sebi swoju nuzu skoržitaj, zo mocy hladajcy woteběraju.

Što sym ja předy dodžela! Kórcne měchi žita tři poschody hač na hornju lubju sym cyly džen nosyl. Wot ranja staňsi z loža hač do pozdnjeho wječora sym běhał a chwatał. A nětke? Běrtl wowsa je mi hižom přečežki. Wčera mje naša młoda prošeše: Nano, chceće mi konja zapřahnyć? Wěriš mi, konjej chomot tykný bě mi hižom čežko.

Wotmolwa stareho susoda: Jurjo, mój smój staraj. Z 75 lětami je lépša poloja žiwenja nimo. Budźmoj džakownaj, zo hišće tola to a druhe móžemoj popomhać. Naš nejebob nan by přeco prají:

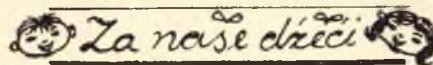
Njeh so dže, kaž to chce, jeno zo so klepoce.

Abo druhí příklad:

Syn je njespolojny ze swojej žonu a mačeri na nju swari, zo ničo njenadžela, doňo ze susodžinu plac a tak dale. Mać dobrociwje synej wotmoři: Wona pak so tola swěru wo was stara. Džeci derje drasći. Bydlenje je čiste. Njeh tež po-mału džela. Ja přeco praju:

Njeh so dje, kaž to chce, jeno zo so klepoce.

Gerhard Wirth

W nabožinje

Stworjenje swěta

Farar powěda džecom wo stworjenju swěta. Powěda jim, na kotrym dnju je Böh što stworil. Potom so džeci praša: „Što měniće, čehodla drje je Böh zwěrja předy stworil hač člowjeka?“ Monika so přizjewi: „Zo bychu ludžo kołbasu k jéđzi měli.“

Zakazany sad

W zašlej hodžinje bě farar džecom powědał, zo je Böh Hadamej a Jěwje zakazal, plody ze štoma spóznaća jěć. Někto so jich praša: „Što hišće wě, čehodla je Böh zakazał, jabluka z woneho wěsteho štoma ščipać?“ Katrin: „Ja wěm! Böh je chcył jabluka zawarić.“

Předowanje na horje

Tema džensnišeje hodžiny Jězusowe předowanje na horje. Farar: „Čehodla drje je Jězus runje na horje předował? By to tola tež w dole abo na luce činić mohł.“ Stefan: „Ně, tam bychu přewjele trawy zateptali.“

Cyrkej w Blunju

Nalětnje zeňdženje krajneje synody. Puć cyrkwe wot 1945 – nazhonjenja a nadawki

To bě centralna tema lětušeho zeňdženja krajneje synody. Prezident krajneho cyrkwinskeho zarjada Kurt Domšs rysowaše puć sakskeje krajneje cyrkwe wot 1945 do nětka. Jemu je so poradžilo, 40lětny puć wopisać, hačrunjež by so dało hišće wjace prajié. Zo tomu tak je, wo tym swěđčeše dwudnjowska debata k tutej temje.

Někotre stacie na tutym puću:

28. 4. 1945 We wukazu čo. 1 Berlinskeho měšánskeho komandanta rěka mj. dr. „Bože služby su hač do 21 hodž. Berlinskeho časa dowolene.“

25. 5. 1945 Tajny radíčel Kotte přewozmje jako službu wukonjacy najstarší zastojnik wjednistwo krajneho cyrkwinskeho zarjada. W dželach Sakskeje, wobsadženych wot Američanow, formérue so w Zwickauje „Mjeztyrný cyrkwinski wubérk“, w Lipsku wutwori so „Ew.-luth. konsistorij.“

1945 Lic. Lauej, Drježdany, napožoži so duchowne wjednistwo krajneje cyrkwe. Jemu po boku su lic. Kleemann, Mišno, a Gottfried Knospes, Drježdany, a wot januara lic. Noth. Drježdany. Po tym zo steješe Sakska jednotnje pod sovjetskej wobsadniškej mocu, wuzwoli so lic. Lau jako krajny superintendent.

W nowembrie powoła so superintendent Hugo Hahn jednolhōsneje wot krajneho wubérka za wjednistwo krajneje cyrkwe. Won bě so 1938 wot nacijow ze Sakskeje wupokazał a bě žiwý w eksilu. Krajne knježerstwo wotpokaza jeho návrót. Hakle w juliju 1947 přihlōsowaše jeho nawrótej, a Hugo Hahn wuzwoli so 16. julija 1947 za biskopa.

Wot 27. do 31. awgusta 1945 wotmě so w Treysa pola Kassela 1. konferencia cyrkwinskich nawjedowarjow. Tam załoži so Rada ewangelskich cyrkwiow w Němskej. Sakscy delegača njedopěchu swój pućowanski cil.

1945/46 K organizatoriskemu nowonatwarej přidruži so wupokazanje ak-

tiwnych „Němskich křesčanow“ z jich zastojnistrov. Dželenja stata a cyrkwe dla dyrbješe cyrkej tež nabožinskou wučbu dželi přewzać. Nabožina měješe so do cyrkwinskich rumnosćow přeypožiž. Wjace hač 700 fararjow přewza tute dželo přidatnje, k tomu přińdže 600 lajkow, džel z nich běču ze služby puščeni wučerjo. Wukublānje katechetow započa so w Moritzburgu a Radebeulu.

1948 1. powońska synoda započa 4. 4. 1948 ze swojim dželom. Zakladny porjad ewangelskeje cyrkwe wobzamkný so w Eisenachu.

Přihlōsowanje k wustawje Zjednoče- neje lutherskeje cyrkwe w Lipsku.

1949 Poslednja kročel k dželenju stata a cyrkwe. Cyrkwinske dawki dyrbi cyrkej sama zběráč.

1954 Wulki cyrkwinski džen w Lipsku.

1960 Přewzaće cyrkwinskich lěsow do samowobhospodarjenja. Wutworjenje cyrkwinskich lěsnych zhromadnosćow.

1960/70 Sobudželo w ekumeniskich gremijach je možne.

1967 Zhromadne cyrkwinske dželo je jenož čežko možne.

1968 Wutworjenje Zjednoče- neje ewangelsko-lutherskeje cyrkwe w NDR.

1969 Założenie zwiazka ewangelskich cyrkwiow w NDR.

1972 Přihlōsowanje k Leuenburgské konkordiji.

1979 Delegača wšitkých členskich cyrkwiow zwiazka wobzamknú „Eisenachské doporučenja“, kiž mějachu lěpšemu zhromadnemu dželu ewangelskich cyrkwiow w NDR slžić.

1980/84 Prócowania členskich cyrkwiow zwiazka wo Zjednočenu ewangel- sku cyrkej w NDR zvrěščihu na wot- pokazanju Berlinsko-Braniborskeje cyrkwe.

Biskopow, kotiž su našu cyrkej w za- džených 40 lětech navjedowali a za ko- trych smy Bohu džakowni, chcu na kon- cu tutoho rozhlađa mjenováć:

Hugo Hahn 1947–1953

Gottfried Noth 1953–1968

Johannes Hempel 1968

Rozprawa Nutřkowneho misionstwa,

kotraž so synodže předpožiž, bě dopokaz mnohoworštowaného džela a wulkeho zasadženja wšich sobudželačerjow.

We wšich domach pokročuje so při wšem njedostatku na sobudželačerjach a čežach wšelakoreho razu po zwučenym wašnu z dželom.

Njedostatku su w dosc wulkim rozdělu při płačenju mzdow za hladacych a tych, kotiž rjemjesliske, kuchinske a zarjadiske džela wukonjeja.

Wšitcy synodalni změja w lěcu přiležnosć, domy Nutřkowneho misionstwa w swojim wobłku wopytać a so wo problemach na městnje přeswědči.

OKR Merčel, načolnik Nutřkowneho misionstwa w Sakskej, rečeše wo diakoniji za chyciwoſtneč.

We Vancouver praji so 1983 na zeňdženju Ekumeniskeje rady wo tym slēdowace: „Statistiki pokazuja na to, že je na swěće znjewužiwanje alkohola, wopojnych jědow a nikotina přiwozo. Za statistikami steja ludžo, kotiž su škodi- liwe wuskutki znjewužiwanja alkohola, wopojnych jědow a nikotina na sebi do- poznali. Tute znjewužiwanje zeslabi lu- dži a přinjese jim a druhim smjerć.“

W NDR stupi přetrjeba na wobydlerja wot 1,1 čisteho alkohola w lěče 1950 na 8,01 w 1. 1975. Liči so z tym, že so 121 na wobydleria bőrje docpěja. Naš kraj steji w konsumje alkohola na 5. a w konsumje piwa na 7. městnje na swěće.

Wšednje trjeba so pola nas 1 750 chowniškých ťožow za alkoholikarow a jich sčěwki.

Dalše dypki dnjoweho porjada běchu mj. dr.:

- wólby za generalnu synodu Zjednoče- neje ewangelskeje cyrkwe
- diskusija wo přichodze tutoho zjedno- čenja
- diskusija wo cyrkwinskim zakonju z 1. 1972: zastojnsta na čas
- diskusija wo Wobnowjenej agendze.

Próstwa wo chowanju cyrkwi njepři- słušacych wosobow přiwoza so z 11 pře- ciwnymi hlosami.

Kurt Latki
serbski synodalny

Gerat Lazar

23. serbski cyrkwinski džen – 28./29. junija 1969 w Blunju

Tema rěkaše: „PÓSLI MĚRA“. Cyle aktuálne, přeco aktuálne! Njewuzwolichmy sej tehdom heslo přez někajke měrove hibanje – tak wažne to tež je –, ale wot hrona 29. junija, dnja swjateju japoštołow Pětra a Pawoła, a tute rěka:

„Kak krasne su na horach nohi tych, kiž měr připowědaja, kotiž dobré wěcy předaja a zbožo jako powěsé maja.“

(Jez. 52, 7)

Sobotu popołdnju mōžachmy w Schäferec hospěncu lubych hosći z Čech a z Pôlskeje witać. Wosadny farar Winkler wšitkých přitomnych postrowi. Knježna cand. teol. Renata Kralec z Hučiny nam na dobre a jasne wašnje přednošowaše „Wo měrje w Nowym zakonju“. Potom postrowištaj nas naš přečel senior Lanštjak z Prahi a profesor Gastpari z Waršawy. Won běše tehdom z rektorem tamnišeje ewangelskeje akademije, hdžež so młodži bohosłowcy wukublaja. Potom porěča hišće k nam pater Nawka-Zděžérjanski. Tak měješe tuta zhromadźina pod dobrym hesłom rzyzy ekume- niski raz.

Njedželu dopołdnja zhromadži so wulka wosada w Blunjanskim Božim domje.

Při byrglach sedžeštaj wosadny kantor Sygmund a student TH Handrij Wirth z Njeswaciđla. Liturg bě farar Jan Lazar-Rakečanski, lektor znaty Serb Helmut Kurjo, tamniši cyrkwinski starši (pred- stejer). Serbski superintendent Gerhard Wirth předpowaše. W mjenje Drježdanskeho krajneho cyrkwinskeho zarjada postrowi OLKR Henckel a w mjenje Zhorjelskeho konsistorwa farar dr. Zyguš z Wulkich Ždžarow. Tež hižo mjenovanaj słowjanskaj hosćeje porěčejstaj.

W hospěncu čakaše wobjed na nas, kotriž běču – kaž cyly cyrkwinski džen – Blunjenjo z wulkej lubosću přiho- wali. – Na hłownej a skončnej zhromadźizne rěčachu wosadny farar, pater Nawka, Maks Čabran z Poršic, sotra Herta Hempelowa z Budyšina a dr. med. Arnošt Wirth z Budyšina. Jeho tema so rjenje počahowaše na heslo cyrkwinskeho dnja a rěkaše: „Měr je za twoju stro- wotu wažny!“ Won wuwjedže, že ma bibliske hrone „Budźce pôslí měra!“ tež w modernej medicinje swoje prawo. Měr, to je swět bjez wojnow, jednota mjez ludami a čłowjekami, dobre dorozumjenje w swojbje a wosebje tež harmonija mjez čelom a dušu. Za měrom žedzi džensa cyle čłowjestwo. Tež při lě- kowanju wšelakich chorosćow měješe a ma měr swój wulki wuznam. Wěrny wšak, že Knjez Jězus, wustrowiši cho-

rych, praješe: „Dži w měrje!“ Wjele k tomu přinošuje, kak je čłowjek džensa žiwy a kajka je jeho wokolina. To su wažne faktory k zdžerženju strovoty, čemuž chce lěkar pomhać. Dr. Wirth da hišće někotru dobru radu. Smy na njeho, kaž wězo tež na wšich druhich rěčni- kow, rady słuchali.

Wšitcy běchmy džakowni za tutón rja- ny cyrkwinski džen, njedaloko wuhlo- wych jamow w rjanej serbskej holi.

Citar pisa:

Citam naš luby serbski měsačník Pom- haj Böh wotprědka hač dozady, a to bjez přetorhnjenja hižo z časa, hdž bě sup. Gerhard Wirth-Njeswačan hišće z redaktoram. Zo so k tomu džensa wosebje pjera jimam, ma přičinu we wulkotnym načasnym přinošku w 5. čísle 1985 „Mu- drosé starých Serbow – Stož chce měć, ma so drěć“. Tu so nazornje wopisuje, kak smy my čłowjekojo našeho moder- neho časa při wšem bohatstwje hustohdy tak jara chudži! – Wutrobny džak za tak wérne słowa knj. sup. n. wotp. G. Wirth!

Wšém tym, kiž PB jenož zwjeršnje či- taja, chcył radíč, sej naspomnjeny na- stawk wupytać a sej dokladnje přečítać a tutón tež susodam, kiž PB njeabonuja, wupožičić.

J. P.

Přispomnjenčko

Na cyrkwienskim dnju 1983 smy při Michałskiej cyrkwi w Budysinje pomnik postajili, kiž je wšitkim wěnowany, kiž su so wo rožšerjenje Božeho słowa w serbské rěci prôcowali. Na tutych prôcowarjow mamy so přeco zaso dopominać a so z toho pohonjować dać za naše dželo. „Pomhaj Boh“ chce k tomu swój snadny přinošk z tym podać, zo hdys a hdys na našich serbskich wótcow spominamy. – W tym zwisku chcemy našich čitarjow skedžbnić na Nowy biografiski słownik, kotryž njedawno w našim nakladnistwje wuńdze. W nim zhoniće mjenja našich wótcincov a jich zaslužby. Poručimi jón Wam do rukow.

K junijskemu čislu mam dodać, zo je wobraz Mérčina Nowaka-Njechorńskeho wot M. Bulanga, kotremuž so za to wutrobnje džakuju.

S. Albert

POWĚSCÉ

Jubilej bratrowskeho biskopstwa

Bratrowska Jednota – mjenovaná tež Čescy bratřa – nastala w l. 1457 w Kunvaldze we Worjołskich horach we wuchodnej Českéj. Wona da swojemu ludej wjele sławných mužow. Po koncu českéje samostatnosće bu w Českéj a na Morawie zakazana a přesčehana. Wjele bratrow čekny do Polskeje, hdžež nastala a so doňho džerzeše samostatna pôlska halza Jednoty ze srjedžíšom w Lešnje. Druzy woteńdzechu do sakskeje Hornjeje Łužicy, hdžež jich lutherske zemjanstwo zwolniliwe přija a hdžež so rěčne ze Serbami derje zrozumichu. Tući eksulanca załožichu w l. 1722 Ochranow, hdžež sej zachowau stare bratrowske rjady a wučenja. Mnozy Serbia přidružichu so tutomu hibantu.

Lětsa je tomu 250 lět, hdyež docpě wobnowjenje tuteje cyrkwy wjeršk. Biskopska swjećzna stareje Jednoty přenjese so do Ochranowa. To sta so 13. měrca 1735 w Berlinje w přítomnosti českých swědkow, hdyež ordinowaše najwyši pruski dwórski prédar, Daniel Arnošt Jablonský (1660–1741), wnuk J. A. Komenskeho, hewak biskop pôlskeje halzy Bratrowskeje Jednoty, morawskeho eksulanta Davida Nietschmanna (1696–1772) za biskopa.

Tak pokročowaše dželo Českich bratrow přez Ochranowskich, hdyež njebe to we wótcnym kraju móžno. Z misioniskimi skutkami příndzechu Bratřa nimale do cyteleho swěta. Mnozy misionarojo běchu Serbia. Dokelž pochadzachu założerjo Ochranowa zwjetša z Morawy a woteńdzechu jako misionarojo do zamorskich krajow, mjenuje so tuta cyrkjej jendzelsce Moravian Church – Morawska cyrkjej, laćonse Unitas Fratrum – Bratrowska Jednota. Němsce znajemy ju z mjenom Brüder-Unität abo Brüdergemeine. We Łužicy sydla w Ochranowje, Niskej, Baršcu a w Małym Wjelkowje. Swětoznate su jich hesla, kotrež přełožuja so do něhdźe 35 rěčow a čitaja so na cylym swěće.

M. Hloušek

Njeswačidlo

K česći 300. narodním mištrům piščelov Jana Sebastiana Bacha (1685–1750) hraješe nam na našich piščelach kantor Kleinert z Frauensteina w Rudnych horach (Erzgebirge) wutoru, 2. 4. 1985, na wubérne wašnje twórby ze wšelakich lět tamného sławného Lipsčanského kantora. Ke kóždej kompoziciji zhoniczymy

něsto wo jejeasta, wo wobsahu a wumělské hódnoće. Wjele smy lětsa slyšeli, čitali a widzeli wo Bachu jako po-božnym ewangelském kantoru při Tomašowej cyrkwi w Lipsku. Wjeselachmy so, zo tež na našich piščelach w Njeswačidle něsto zaklinča ze sławnje hudźby.

Hižo tři dny pozdžišo, Čichi pjatk, mějachmy instrumentalnu hudźbu w swojej cyrkwi. Bratraj José a Carlo Schütze z Njeswačidla nam zhromadnje z přečelemi z Hudźbneje wyšeje šule w Drježdánach po połdninu hodzinu hudźby wuhotowaštaj. Zwjeselace bě, kak tući młodzi hudźbnicy na wumělske wašnje w poměrnje derje wopytanym Božim domje nam hrajachu.

H. W.

Delnja Łužica: Jedna z najrjeñich wjesnych cyrkwičkow w Delnjej Łužicy je w l. 1600 posvjećeny Boži dom w Rašynje (Rießen, wokrjes Eisenhüttenstadt) z krasnym wołtarjom z l. 1627. Bratr farar Nowak-Drjowkowski je tu dlěje hač 17 lět předował. Cyrikvičku posvjeći po wobnowjenju w l. 1983 Berlinsko-braniborski biskop Forck.

Na kotru cyrkjej w Srjedźnej abo Hornjej Łužicy dopomina naš Rašynski Boži dom?

Luty: Z ekumeniskim swjedženskim swjedženjem spominaše ewangelska a katolska wosada (wokrjes Zły Komorow) na położenie zakładnego kamjenja a na swjećiznu wobeju cyrkwiow, kotrež běstej so zańdzene lěta dokladnje ponovilo. Wosebitu kedžbność nadeńdze wustajeńca wo wuwiču wobeju wosadow. W Starych Lutach bě so do lěta 1870 serbsce předowało.

Bréžkow: Kónc lěta wopominaše ewangelska wosada w Bréžkowje swjećiznu swojeje cyrkwy před 70 lětami. Cyrikje mjenuje so po wulkim reformatoru dr. Martinje Lutheru. Boži dom ma jara rjanu wěžu, a jeje tři woclowe zwony z lěta 1924 wołaja džens hišče wosadu k Božemu słowu a modlenju.

Zły Komorow: Nowy superintendent ze Złego Komorowa, Hans-Georg Rannenberg, přeprosy cyrkwienskich předstejiéerjow na kublanski džen, kotrež temu rěkaše: Kak móže so sobudžělo předstejiéerjow polépšić, kak móžemy fararjow bôle podpérōwać. Kublanie wotmě so w Serbskej cyrkwi we Złym Komorowje, hdžež so do lěta 1934 serbsce předowaše. Wona je něhdźe 300 lět stara. Cyrikje je bjez wěže, ale swisle debi rjany křiž. G. Wolf

Darmstadt: W zańdzonym lěce wotmě so w tutym zapadoněmskím měsće přeni kongres wudawačelov Swjateho pisma za slepych. Na nim wobdželichu so zastupnici třoch křesčanských cyrkwiow: ewangelscy, katolikojo a prawosławni. Na schadzowanju džeše wosebje wo to, kak pomhać tym, na kotryž je so hustohdy zabylo, ludzom tak mjenowanemu „třečeho swěta“. Přeptytowanja su zwěscili, zo je na swěće wjace hač 42 mio slepych. Dalokož wobknježa pismo za slepych, móžeja bibliju w 91 rěčach čitać. Tež zwukowa technika wjele pomha.

Praha: Ze susodneje ČSSR přińdže zrudna powěśc, zo je w Praze zemrěl w starobje 68 lět doholétny profesor cyrkwienskich stawiznow na Husowej teologiskej fakulce (założenej w lěće 1950) Dr. dr. Miloslav Kaňák. Zemrěty běše wěsty čas tež dekan fakulty, na

kotrež přihotuja so přichodni fararjo Českosłowakskeje husitskeje cyrkwy. Tuta cyrkje nastala po 1. swětowej wójne, hdyež wotdželichu so někotři postupni fararjo a sobustawojo katolskeje cyrkwy, hdyež njenadeńdzechu w dotalnej cyrkwi zrozumjenje za žadanu reformu. Nowa cyrkje wuchadzše ze stareje cyrilometodiskeje tradicije a navijaza na českú reformaciju, wosebje na husitske hibanje. – Prof. Kaňák přebylewaše něstokrót ze swojej mandželskej na serbskich cyrkwienskich dnjac, a tohodla tu na njeho tež spominamy. Katedra cyrkwienskich stawiznow njeje dotal wobsadžena. Mjeztym wupomha prof. dr. Amadeo Molnár wot sotrowskeje Komenskeho teologiskej fakulty. Wobě fakulce dželatej wusko hromadźe.

M. Hl.

Swětnosć ewangelskeje cyrkwy

W našim času je na swěće 68 500 000 ewangelskich Augsburgskeho wuznaca, z tuteje ličby je jich w Europje 50,5 mil. W Swětowym lutherskim zwjazku je za-stupjenych 99 čłonskich cyrkwiow, w kotrejž je zhromadzonych 54,5 mil ewangelskich. 14 mil našich přislūníkow njeje w zwjazku. W někotrych krajach su ewangelscy mjenišna, druhdze nawopak wjetšina. Tuto płaci wosebje za skandina-wiske kraje (Šwedska, Norwegska, Danska, Islandska).

Po ličbje najwjetyše cyrkwy su w slědowacych statach: BRD 20 541 000, USA 8 511 567, Šwedska 7 678 152, NDR 6 008 300, Danska 5 100 000, Finska 4 643 450, Norwegska 3 869 641, Indoneska 2 245 440, Indiska 1 030 978, Brasilska 1 034 665, Tansania 1 000 000, Egyptowska 708 963, Etiopska 667 035, Madagaskar 600 000, ZSSR 520 000.

Wjeselimi so, zo je naša cyrkje po cylym swěće rozšerjena. Hdježkuli bychmy šli, wšudzom namakamy ewangelskich. Słušamy do wulkeje swójby do Jézusa Chrystusa wěrjacych.

M. Hl.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

julij 1985

7. 7. – 5. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)
Klukš: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (Feustel)

Poipica: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (Feustel)

14. 7. – 6. njedžela po Swjatej trojicy
Bukęcy: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Huska: 10.00 hodž. kemše (Wirth)

21. 7. – 7. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (Feustel)

Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (Feustel)

Rakecy: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (G. Lazar)

28. 7. – 8. njedžela po Swjatej trojicy
Bart: 10.00 hodž. kemše (Malink)
Hodži: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (G. Lazar)

Hrodžišćo: 8.30 hodž. kemše (Malink)

4. 8. – 9. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjem (Albert)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadaue Konwent serbskich ewangelskich du-chownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukeńska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8601 Budyšin, Serbski kérchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Budešky (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. čo. 417 Nowinarskej zarjada pola předsydy Mi-nisterskej rady NDR. – Císl: Nowa Doba, číšćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-992). – Wuchadza jónkrót za měsac. Pfinoški a dary na kontu: Sorbische evangelische Super-intendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 – Index-Nummer 32921